

..... számú melléklet a Nemzeti Oktatási Miniszter/.....2019 számú rendelethez

NEMZETI OKTATÁSI MINISZTERIUM

KOMPLEX ÉS INTEGRATÍV TERÁPIÁS TEVÉKENYSÉGEK

tanterve

Tantárgy

KOGNITIV FEJLESZTÉS

Speciális oktatás

Előkészítő osztály- IV. osztály

**Súlyos, igen súlyos intellektuális képességgal
élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára**

2019

Általános ismertető

Kognitív fejlesztés- Speciális oktatás-Elemi tagozat- Súlyos, igen súlyos intellektuális képességgal és /vagy halmozottan sérült tanulók

A komplex és integrált terápiás tevékenységek a nevelő tanár feladatköréhez tartoznak, és a következő tevékenységeket foglalják magukba: önkiszolgálás fejlesztése, szociális készségek fejlesztése, kognitív fejlesztés, gyakorlati készségek fejlesztése és játékterápia. A fent említett nevelő tanár által megvalósuló tevékenységek kiegészítik, valamint segítik a gyógypedagógus tanár oktató-nevelői tevékenységét. A terápiás órák száma a gyermek egyéni fejlődésének és életkori sajátosságainak megfelelően vannak meghatározva.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek tantervét a kompetencia alapú tervezés jellemzi. A tanterv biztosítja az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében az alapvető önellátási és szociális készségek fejlődését.

A mediált (irányított) tanulási helyzetekben megvalósuló, különböző kompetenciák kialakítását célzó didaktikai tevékenységek végcélja a sikeres társadalmi beilleszkedés.

A tanterv szerkezetileg a következőképpen épül fel:

- Általános ismertető
- Alapkompetenciák
- Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységekre adott példák
- Tanulási tartalmak
- Módszertani javaslatok.

A kompetenciák, a tanulás által szerzett ismeretek, készségek, képességek, és attitűdök együttesét jelentik, melyek lehetővé teszik az egyén számára az adott területen való specifikus problémák vagy általános problémahelyzetek megoldását különféle sajátos helyzetekben.

A specifikus kompetenciák az alapkompetenciákból származnak, ezek egy iskolai ciklus alatt történő formálódását, elsajátítási fázisait jelenítik meg. A specifikus kompetenciák megvalósítása, fejlesztése érdekében a tantervben **tanulási tevékenységekre** adunk példát, melyek a tanulók konkrét tapasztalatára épülnek, és amelyek különféle tanulási kontextusoknak megfelelő didaktikai stratégiákat foglalnak magukba.

A tanulási tartalmat az alapkompetenciák elsajátításához szükséges ismeretek, készségek, képességek együttese alkotja.

A fentnevezett tanterv rugalmas, szabad mozgásteret biztosít a tanárnak a különböző tanítási területek megvalósításában, ezáltal biztosítva, a didaktikai tevékenység személyre szabottságát. A programban előírt különböző kompetenciák fejlesztése az osztályközösség és az egyén egyéni képességeihez igazodik.

A speciális oktatás didaktikai tevékenységeinek sajátossága a különböző didaktikai játékok és feladatok általi rehabilitáció. A tanterv középpontjában a gyermekre összpontosító aktív és irányított tanulás áll. Ebben a szemléletben a tanulás nem egy passzív folyamat, hanem egy – a tanuló által megtapasztalt- személyes élmény.

Az empirikus (spontán) tanulás, mely az aktuális értelmi fejlődés területén teszi próbára a tanulót, nem bír fejlesztő jelleggel. Jelentős fejlődést azok a rehabilitációs tanítási helyzetek biztosítanak, amelyekben a gyereket körülvevő támogató környezet egy lépéssel éppen az aktuális fejlettségi szint előtt jár. A „legközelebbi fejlődési zóna” olyan sáv, amelyben a gyerek a környezet biztonságos védettségét élvezve próbálgathat, és ez által fejlettebb szinten tud teljesíteni, mint amilyenre egyedül képes lenne. A fejlődés legközelebbi zónájára vonatkozó elmélet szerint a helyesen megtervezett tanulási folyamat mindig kicsivel magasabb rendű feladatokat kell kitűzzön a gyermek számára, mint amit az adott pillanatban önállóan el tud végezni. Ily módon a tanulónak éppen olyan mértékű intellektuális erőfeszítéseket kell tennie, amelyek fejlődésének leghatékonyabb kiváltói és optimális mozgatói.

A pedagógus által irányított és segített terápiás jellegű oktató-nevelő tevékenységben a gyermek mindig nagyobb mentális teljesítményre lesz alkalmas, mint amilyenre önállóan képes lenne. A legközelebbi fejlődési zóna jótékony segítségét használja a pedagógus, aki elfogadja és irányítja diákjainak próbálgatásait, így támogatva, hogy a válaszkeresés révén a diákok saját felismerésekhez jussanak.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek négy alapvető fejlesztési területre osztható tanterven alapulnak:

- testi fejlődés
- észlelés fejlődése
- értelmi fejlődés

- személyiség fejlődése és szociális készségek fejlődése

A fejlesztési területek céljai és alkotóelemei a tanuló sajátosságainak és iskolázottsági szintjének megfelelően alkalmazandók.

A komplex és integrált terápiás tevékenységek moduljai:

1. kognitív fejlesztés

- a gyógypedagógus tanító oktató-nevelő tevékenységét kiegészítő és megerősítő tanulási tevékenységek;

2. gyakorlati készségek fejlesztése

- a környezeti elvárások és az önellátási szükségletek betöltéséhez szükséges készségek kialakítását célozza (kollázs, gyurma, képeslapok, dekorációk), magába foglalva a zeneterápiát;

3. önkiszolgálási készségek

- az önálló életvitelhez szükséges készségek kialakítása; személyi higiénia, társadalmilag elfogadott magatartási formák elsajátítása;

4. szociális készségek

- a családi és szociális beilleszkedés elősegítése, viselkedési szabályok elsajátítása, szűkebb és tágabb környezetben való biztonságos tájékozódás (osztályteremben, iskolában, kirándulások, látogatások alkalmával);

5. játékterápia

- a szociális készségek fejlesztését támogatja, célja a csapatszellem, kommunikációs készség, alkotó készség, felelősségtudat erősítése;

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében a saját testi mivolt és a külső környezet megtapasztalása elengedhetetlen feltétele az önkiszolgálási-, szociális-, és alkalmazkodási készségek megfelelő fejlődésének, valamint azon képesség kialakulásának, hogy a világot helyesen megismerje és megértse.

A környezet tudományos megismerése (direkt megtapasztalás, kutatás, megfigyelés) a világ különböző vetületeinek, a gondolkodás, tanulás és érdeklődés általi felismerését eredményezi.

A komplex és integrált terápiás tevékenységi modulok által az iskola biztosítja a tapasztalati megismerés tudományos jellegét, az elsajátított ismeretek funkcionális ismeretökké váló alakulását, elősegítve ez által az eredményes alkalmazkodást.

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók által elsajátított tudományos fogalmak alapjául a konkrét, érzékszervek által megtapasztalt tudás szolgál. A megismerés aktív tapasztalati sajátossága segíti a tanulót az olyan összefüggések megértésében, mint szerv és annak működése (fül-hallás, szem-látás), szervezet és környezet kapcsolata.

A megismerési folyamatok strukturálódása egy komplex lépés, amelyet az értelmi fejlődés és az instrumentális tanulás(próba-szerencse tanulás) követ. Az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében az értelmi fejlesztés eltérő, sajátos jelleget ölt. A szenzomotoros fejlesztés (sajátos gyógypedagógiai tevékenység) által, befolyásolhatjuk a főbb területeket, mint a kommunikáció, értelmi képességek, önellátás, szociális készségek fejlődését.

A szenzomotoros és nagymozgások fejlesztést célzó terápiás tevékenységek elősegítik azon jártasságok, készségek kialakulását, amelyek az értelmi-, a kommunikációs- és a nyelvi képességek fejlődésében, valamint az alapvető matematikai fogalmak gyakorlatba ültetésében kiinduló pontot képeznek. A tér, idő és mennyiség észlelésével kapcsolatos ismeretek elsajátítása a matematikai ismertek megalapozását szolgálják, elősegítik a számfogalom kialakulását, valamint annak a mindennapi életben való helyes használatát (pénzhasználat, tömegközlekedési eszköz helyes kiválasztása).

A tantervi differenciálás a feladatokban, a segítségnyújtásban és az erőforrásokban valósul meg, így a tanulók képesek lesznek:

- érdeklődést kifejezni a saját személyük és a környezetük iránt;
- felhasználni érzékelésüket a környezetük felismerésére és megismerésére;
- tárgítani a konkrét megtapasztalás mezejét;
- megérteni ok –okozati összefüggéseket;
- gyakorlatba ültetni a tanult ismereteket;
- megismerni az egészséges életmód törvényeit;

- használni az alapvető mérő eszközöket és mértékegységeket;
- kísérletezni a különböző anyagok állapotváltoztatásaival;
- tudatosítani a nappal-éjszaka, valamint az évszakok váltakozásait;

Az intellektuális képességzavarral élő tanulók fejlesztése esetében számottevő eredmények érhetőek el a mindennapi életbe való alkalmazkodás és a társadalmi beilleszkedés területén.

A tanterv megvalósításához feltétlenül szükséges a nevelő tanár kreativitása, amely az oktatási tartalmak optimális kínálatának megválasztásában, a fejlesztő tevékenység folyamatos értékelésében és korrekciójában jut kifejezésre.

ALAPKOMPETENCIÁK

1.A közvetlen környezet megismerése a szenzomotoros képességek által

2.A megismerési és tanulási folyamat fejlesztése a pszicho individuális képességek felhasználásával

3.Kognitív viselkedés megjelenése a kapcsolatteremtésben és a csoportba való beilleszkedésben

ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1.A közvetlen környezet megismerése a szenzomotoros képességek által

Előkészítő osztály
1.1 A közvetlen környezet tárgyaitak felfedezése, felismerése: Poliszenzoriális (többféle érzékszervet aktivizáló: látási, hallási, szaglási, ízlelési, tapintásos-mozgásos) játékok és feladatok

- tárgyak felismerése és megnevezése: „*Mutasd a ...!*” „*Mi van a kezében?*”
- személyek felismerése és megnevezése: „*Mutasd meg a ...!*” „*Mondd, ki az?*”
- tárgy felismerése és megnevezése tárgyak sokaságából: „*Mutasd meg a ...!*”
- hasonló tárgyak-képek felismerése „*Keresd a párját!*” „*Keress hasonlót!*”
- különböző tárgyak képek felismerése „*Keresd, miben különböznek!*”
- hallási ingerek felismerése, beazonosítása és diszkriminálása: „*Hol hallod?*” „*Milyen állat hangját hallod?*” „*Ki szólított?*” „*Lottó játék, suttogó játék*”
- szaglási ingerek felismerése és megnevezése: „*Minek az illatát érzed?*”
- a négy alapíz (édes, sós, keserű, savanyú) felismerése és megnevezése: „*Milyen íze van?*”
- alapélelmiszerek, gyümölcsök, zöltségek felismerése ízlelés útján „*Gyümölcssaláta*”, „*Mit kóstoltál?*”

1.2 Tárgyak tulajdonságainak felfedezése manipulálás által

Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok

- különböző formájú, nagyságú, színű tárgyakkal való manipulálás
- telefonnal tablettel való manipulálás
- különböző tárgyakra, anyagokra, ujjakkal, tenyérrel való festés
- gyurma, agyag, kinetikus homok gyúrása, formázás
- üvegek folyadékkal való megtöltése, kiürítése
- különböző formák körvonalainak körbelyukasztása pálcikák segítségével
- kockákból tömbház, híd építése
- puzzle játékok

1.3 Testséma és lateralitás elemeinek felfedezése

Testséma és lateralitás fejlesztését célzó érzékszervi-mozgásos feladatok

- testhelyzet változtatás játécai, nagymozgásos játékok „*Testünk mozgásban*”
- a test fő részeinek felismerése és megnevezése
- a különböző kis testrészek (térd, könyök, csukló stb.) felismerése és megnevezése
- vizuális szintézis: testséma puzzle
- hiányzó testrészek felismerése és megnevezése (rajz, puzzle,stb.)

1.4 Az alapvető perceptuális konstanciák felfedezése (szín, alak, nagyság)

Érzékszervi-mozgásos feladatok tárgyi/ képi szinten

- azonosság és különbség észlelése tárgyi/képi szinten, halmazalkotás 1-2 kritérium alapján szín, forma, nagyság „*Csoportosítsd nagyság szerint!*”, „*Színes kockák-poharak csoportosítása*”, „*Karikázz szín-forma szerint!*”
- soralkotás nagyság szerinti sorrend „*Tedd sorba!*”
- építkezés kockából minta szerint, kritérium alapján (szín, forma, nagyság)
- tárgy-tárgy, tárgy-kép megfeleltetés, analízis-szintetizálás „*Lottó játék*”, „*Párkeresés*”, „*Keresd az árnyékát!*”
- tárgy/kép és kontúrjének megfeleltetése
- forma kitöltése gyurmával, agyaggal

1.5 Tér és idő érzékelés elemeinek felfedezése

Térezékelés fejlődését szolgáló érzékszervi-mozgásos feladatok

- feladatok a tárgy helyzetének felismerésére: saját magához való viszonyítás (*nézőközpontú tér*),

és a térbeli objektumok egymáshoz való viszonyítása (*tárgyközpontú tér*):(fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt, ott)
 -a tárgy elhelyezése a közvetlen környezetben (fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt, ott)
 -feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten (síkban) „Keresd a képek helyét, hova talál!”” Ragaszd a megfelelő helyre!”

2.A megismerési és tanulási folyamat fejlesztése a pszicho individuális képességek felhasználásával

Előkészítő osztály

2.1 feladatok az értelmi fejlesztéshez szükséges, látási, hallási, tapintási és mozgásos képzetek gyakorlására

-feladatok-játékok: „Milyen tárgy tűnt el?” „Kinek a hangját hallod?” „Az ujjak játéka: esik az eső, dörög az ég, lecsap a villám, kisütött a nap”
 -részekből egész alkotása tárgyi szinten, lego játékok
 -részekből egész alkotása pl.pálcikákból, gyufákból, mértani formákból ismert tárgyak készítése (emberi alakzat, hétköznapi tárgyak váza)
 -részekből egész alkotása emlékezetből, tárgyi szinten
 -egyszerű tulajdonságok alapján való csoportosítás tárgyi szinten (kicsi-nagy, vékony-vastag, alacsony-magas, hideg-meleg) „Válaszd ki a tárgyat!”
 -képek megfeleltetése (szín, forma stb. szerint) „Árnyékok játéka”, „Lotto”, „Keresd a párját!”
 -nonverbális utánzásos feladatok (motrikus szerialításra) „Csináld utánam!” „Kövesd az útvonalat!”
 -hallási figyelem fejlesztésének feladata: „Mikor hallod a ...szót, tapsolj!”

2.2. Önellátáshoz és önálló viselkedéshez szükséges jártasságok megjelenése

- a toalett és a tisztálkodási eszközök felismerése tárgyi/képi szinten
 - biológiai szükséglet verbális és nonverbális kifejezésének gyakorlása
 -arc, kéz, test tisztántartási folyamata, lépéseinek gyakorlása
 - a különböző helységek (konyha, fürdő, tanterem stb.) bútorzatának és eszközeinek tárgyi/képi szinten való felismerésének (verbális-nonverbális) gyakorlása

2.3 A tanult képességek érvényesítése az önálló viselkedésben

-a mindennapi élet szükségleteit kielégítő szerepjátékok: „A piacon”, „Telefonálunk”, „A cukrászdában” stb.

3.Kognitív viselkedés megjelenése a kapcsolatteremtésben és a csoportba való beilleszkedésben

Előkészítő osztály
3.1 egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció felismerése, (tárgyak- élőlények) -tárgyakkal való játék, tárgyak csoportjának összehasonlítása (sok-kevés, több-kevesebb, stb.) -családtagok magasságának, életkorának összehasonlítása (nagyobb-kisebb, idősebb-fiatalabb stb.) 3.2. egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása, (tárgyak- élőlények) -egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása élőlények esetében (pl.tyúkanyó és csibéi: hány, sok-kevés, több-kevesebb, stb.) -egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása meseszereplők esetében („Hófehérke és a hét törpe”, „A három kecskegida”)

TARTALMAK

Tartalmi egységek	Előkészítő osztály
1. Kognitív viselkedés perceptív-motrikus szinten	Tárgyak, személyek, élőlények, élelem, ruházat, jelenségek stb. felfedezése és felismerése Testséma és lateralitás: nagymozgások, mozgásminták utánzása, testtudat, testséma lateralitás kialakulása Alapvető perceptuális konstanciák (szín, alak, nagyság), tér és időérzékelés Szem-kéz koordináció
2. Kognitív viselkedés a pszichoindividuális készségek- pszichikus folyamatok szintjén	Hétköznapi tárgyak és azok funkciójának felismerése látási, hallási, tapintásos-mozgásos segítséggel vagy segítség nélkül A gondolkodás, memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztése -analízis-szintézis tárgyi és képi szinten -beillesztéses feladatok -tárgyak-képek részeinek összeillesztése -egyszerű szempontok szerinti összehasonlítás és

	csoportosítás tárgyi és képi szinten, -ráhelyezés, képegyeztetés -verbális, non- verbális utánzás -a tárgyakkal való manipulálás beszéddel való kísérése -főfogalom alá való rendelés (témák: színek, állatok, gyümölcsök, zöldségek, ruházat, mesterségek, közlekedési eszközök, tisztálkodási eszközök stb.) -egyszerű képek szóbeli leírása -egyszerű, konkrét feladatok végrehajtása
3. Kognitív viselkedés a szociális integráció szintjén	Egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása (számlálás, megfeleltetés, összehasonlítás) -mennyiségi relációk meghatározása, (tárgyak) -mennyiségi relációk meghatározása, (családtagok) -mennyiségi reláció meghatározása, (élőlények)

I. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1.A közvetlen környezet megismerése a szenzomotoros képességek által

I. osztály
1.1A közvetlen környezet tárgyainak felfedezése, felismerése: Poliszenzoriális (többféle érzékszervet aktivizáló: látási, hallási, szaglási, ízlelési, tapintásos-mozgásos) játékok és feladatok -tárgyak felismerése és megnevezése: „ <i>Mutasd a ...!</i> ” „ <i>Mi van a kezében?</i> ” - személyek felismerése és megnevezése: „ <i>Mutasd meg a ...!</i> ” „ <i>Mondd, ki az?</i> ” - tárgy felismerése és megnevezése tárgyak sokaságából: „ <i>Mutasd meg a ...!</i> ” -hasonló tárgyak/képek felismerése „ <i>Keresd a párját!</i> ” „ <i>Keress hasonlót!</i> ” -különböző tárgyak/ képek felismerése „ <i>Keresd, miben különböznek!</i> ” - hallási ingerek felismerése, beazonosítása és diszkriminálása: „ <i>Hol hallod?</i> ” „ <i>Milyen állat hangját hallod?</i> ” „ <i>Ki szólított?</i> ” „ <i>Lottó játék</i> ” „ <i>Suttogó játék</i> ” - szaglási ingerek felismerése és megnevezése: „ <i>Minek az illatát érzed?</i> ” - a négy alapíz (édes, sós, keserű, savanyú) felismerése és megnevezése: „ <i>Milyen íze van?</i> ” -alapélelmiszerek, gyümölcsök, zöldségek felismerése ízlelés útján „ <i>Gyümölcssaláta</i> ” „ <i>Mit</i>

kóstitól?”

- látási és hallási érzékelés fejlesztését célzó feladatok
- fújó gyakorlatok, hangejtési gyakorlatok hangszerek segítségével
- különböző hangszerek megnevezése és felismerése (dob, furulya, csengő, szájharmonika, trombita, kasztanyetta, rumbatök, pianínó stb.)

1.2 Tárgyak tulajdonságainak felfedezése manipulálás által

Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok

- különböző formájú, nagyságú, színű tárgyakkal való manipulálás
- telefonnal tablettel való manipulálás
- különböző tárgyakra, anyagokra, ujjakkal, tenyérrel való festés
- gyurma, agyag, kinetikus homok gyúrása, formázás
- üvegek folyadékkal való megtöltése, kiürítése
- különböző formák körvonalainak körbelyukasztása pálcikák segítségével
- kockákból tömbház, híd építése
- puzzle játékok
- csiptetős gyakorlatok
- gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, csavarozás, gombolási, zsinórozás/tekercselés gyakorlatok
- domináns kéz, lateralitás, szem –kéz koordináció, szegmentális kontroll, alapvető gesztusok fejlesztését célzó játékok, zenélő játékok

1.3 Testséma és lateralitás elemeinek felfedezése

Testséma és lateralitás fejlesztését célzó érzékszervi-mozgásos feladatok

- testhelyzet változtatás játécai, nagymozgásos játékok „*Testünk mozgásban*”
- a test fő részeinek felismerése és megnevezése
- a különböző testrészek (térd, könyök, csukló stb.) felismerése és megnevezése
- vizuális szintézis: testséma puzzle
- hiányzó testrészek felismerése és megnevezése (rajz, puzzle, stb.)
- gyurmázás (zöldség, gyümölcs, emberke, állatok)
- analizáló készség fejlesztése digitális tananyagok, oktató programok, fejlesztő alkalmazások által

1.4 Az alapvető perceptuális konstanciák felfedezése (szín, alak, nagyság)

Érzékszervi-mozgásos feladatok tárgyi/ képi szinten

- azonosság és különbség észlelése tárgyi/képi szinten, halmazalkotás 1-2 kritérium alapján szín, forma, nagyság „*Csoportosítsd nagyság szerint!*” „*Színes kockák-poharak csoportosítása*”, „*Karikázz szín-forma szerint*”
- soralkotás nagyság szerinti sorrend „*Tedd sorba!*”
- a-építkezés kockából minta szerint, kritérium alapján (szín, forma, nagyság)
- tárgy-tárgy, tárgy-kép megfeleltetés, analízis-szintetizálás „*Lottó játék*”, „*Keresd a párját!*”, „*Keresd az árnyékát!*”
- tárgy és körvonalának megfeleltetése
- forma kitöltése gyurmával, agyaggal
- változatos grafikus feladatok
- érzékszervi-mozgásos játékok digitális tananyagok, oktató programok, fejlesztő alkalmazások

által

1.5 Tér és idő érzékelés elemeinek felfedezése

Térérzékelés fejlődését szolgáló érzékszervi-mozgásos feladatok

-feladatok a tárgy helyzetének felismerésére: saját magához való viszonyítás (*nézőközpontú tér*), és a térbeli objektumok egymáshoz való viszonyítása (*tárgyközpontú tér*):(fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt, ott)

--feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben (fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt, ott)

-feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten „Keresd a képek helyét!” „Hova talál?” „Ragaszd a megfelelő helyre!”

-tér és időérzékelés fejlesztését célzó érzékszervi -mozgásos feladatok

- mozgásos feladatok:” Kövesd a ritmust.” „ Vigyázz (piros) kész(sárga) rajt(zöld)!”

2.A megismerési és tanulási folyamat fejlesztése a pszicho individuális képességek felhasználásával

I.osztály

2.1 feladatok az értelmi fejlesztéshez szükséges, látási, hallási, tapintási és mozgásos képzetek gyakorlására

-feladatok-játékok: „Milyen tárgy tűnt el?” „ Kinek a hangját hallod?” „ Az ujjak játéka: esik az eső, dörög az ég, lecsap a villám, kisütött a nap”

-beillesztéssel feladatok

-részekből egész alkotása tárgyi szinten, lego játékok, szétszedhető tárgyak

-részekből egész alkotása pl.pálcikákból, gyufákból, mértani formákból ismert tárgyak készítése (emberi alakzat, hétköznapi tárgyak váza)

-kevés darabból álló egész alkotása emlékezetből, tárgyi szinten

-egyszerű tulajdonságok alapján való csoportosítás tárgyi szinten (kicsi-nagy, vékony-vastag, alacsony-magas, hideg-meleg) „Válaszd ki a tárgyat!”

-képek megfeleltetése (szín, forma stb. szerint) „Árnyékok játéka”, „Lottó”, „Keresd a párját!”

-nagymozgást és artikulációs mozgást ügyesítő gyakorlatok: nonverbális utánzás, pantomim, mimika játékok

-mozgás és ritmus követés gyakorlatai, mozgással kísért dalok

-egyszerű képek szóbeli leírása

-egyszerű mozgásminták végrehajtása vezényszóra: „Szoborjáték”, „Törpejárás” stb. (akaratlagos gátlás és önkontroll)

2.2. Önellátáshoz és önálló viselkedéshez szükséges jártasságok megjelenése

- a toalet és a tisztálkodási eszközök felismerése tárgyi/képi szinten

- biológiai szükséglet verbális és nonverbális kifejezésének gyakorlása

-arc, kéz, test tisztántartási folyamata lépéseinek gyakorlása

- a különböző helységek (konyha, fürdő, tanterem, nappali stb.) bútorzatának és eszközeinek tárgyi/képi szinten való felismerésének (verbális-nonverbális) gyakorlása

2.3 A tanult képességek érvényesítése az önálló viselkedésben

-a mindennapi élet szükségleteit kielégítő szerepjátékok : „A piacon”, „Telefonálunk”, „A cukrászdában” stb.

3.Kognitív viselkedés megjelenése a kapcsolatteremtésben és a csoportba való beilleszkedésben

I. osztály

3.1 egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció felismerése, (tárgyak- élőlények)

-tárgyakkal való játék, tárgyak csoportjának összehasonlítása (sok-kevés, több-kevesebb, stb.)
-családtagok magasságának, életkorának összehasonlítása (nagyobb-kisebb, idősebb-fiatalabb stb.)

3.2. egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása, (tárgyak- élőlények)

-egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása élőlények esetében (pl.tyúkanyó és csibéi hány, sok-kevés, több-kevesebb,stb.)
-egyszerű, különbözőséget kifejező reláció megállapítása meseszereplők esetében („Hófehérke és a hét törpe”, „A három kecskegida”)

TARTALMAK

Tartalmi egységek	I. osztály
1. Kognitív viselkedés perceptív-motrikus szinten	Tárgyak, személyek, élőlények, élelem, ruházat, jelenségek stb. felfedezése és felismerése Testséma és lateralitás: nagymozgások, mozgásminták utánzása, testtudat, testséma lateralitás kialakulása Alapvető perceptuális konstanciák (szín, alak, nagyság), tér és időérzékelés Szem-kéz koordináció
2. Kognitív viselkedés a pszicho individuális készségek-pszichikus folyamatok szintjén	Hétköznapi tárgyak és azok funkciójának felismerése látási, hallási, tapintásos-mozgásos segítséggel vagy segítség nélkül A gondolkodás, memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztése -analízis-szintézis tárgyi és képi szinten -beillesztéses feladatok -tárgyak-képek részeinek összeillesztése

	-egyszerű szempontok szerinti összehasonlítás és csoportosítás tárgyi és képi szinten, -ráhelyezés, képegyeztesítés -verbális, non- verbális utánzás -a tárgyakkal való manipulálás beszéddel való kísérése -főfogalom alá való rendelés (témák: színek, állatok, gyümölcsök, zöldségek, ruházat, mesterségek, közlekedési eszközök, tisztálkodási eszközök stb.) -egyszerű képek szóbeli leírása -egyszerű, konkrét feladatok végrehajtása -információk összekapcsolása új tartalmak, cselekvések érdekében -tárgyak megfelelő használata a személyes szükségletek kielégítéséhez - a különböző ingerekre való reakciókészség fejlesztése - egyszerű, konkrét utasítások végrehajtása -önellátási készségek fejlesztését szolgáló cselekvések gyakoroltatása (higiénia, étkezés, alvás stb.) -a mindennapi élet tevékenységei- napirend (felkelés. reggeli, iskolai tevékenység, ebéd stb.) -a közvetlen környezet tárgyaival való konkrét cselekvés
3. Kognitív viselkedés a szociális integráció szintjén	Egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása (számlálás, megfeleltetés, összehasonlítás) -mennyiségi relációk meghatározása, (tárgyak) -mennyiségi relációk meghatározása, (családtagok) -mennyiségi reláció meghatározása, (élőlények)

II. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1.A közvetlen környezet megismerése a szenzomotoros képességek által

II. osztály

1.1A közvetlen környezet tárgyaitak felfedezése, felismerése:

Poliszenzoriális (többféle érzékszervet aktivizáló: látási, hallási, szaglási, ízlelési, tapintásos-mozgásos) játékok és feladatok

- tárgyak felismerése és megnevezése: „*Mutasd a ...!*” „*Mi van a kezében?*”
- személyek felismerése és megnevezése: „*Mutasd meg a...!*” „*Mondd, ki az?*”
- tárgy felismerése és megnevezése tárgyak sokaságából: „*Mutasd meg a ...!*”
- hasonló tárgyak/képek felismerése „*Keresd a párját!*” „*Keress hasonlót!*”
- különböző tárgyak /képek felismerése „*Keresd, miben különböznek!*”
- hallási ingerek felismerése, beazonosítása és diszkriminálása: „*Hol hallod?*” „*Milyen állat hangját hallod?*” „*Ki szólított?*” „*Lottó játék*”, „*Suttogó játék*”
- szaglási ingerek felismerése és megnevezése: „*Minek az illatát érzed?*”
- a négy alapíz (édes, sós, keserű, savanyú) felismerése és megnevezése: „*Milyen íze van?*”
- alapélelmiszerek, gyümölcsök, zöldségek felismerése ízlelés útján „*Gyümölcssaláta*” „*Mit kóstoltál?*”

1.2 Tárgyak tulajdonságainak felfedezése manipulálás által

Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok

- különböző formájú, nagyságú, színű tárgyakkal való manipulálás
- telefonnal tablettel való manipulálás
- különböző tárgyakra, anyagokra, ujjakkal, tenyérrel való festés
- gyurma, agyag, kinetikus homok gyúrása, formázás
- üvegek folyadékkal való megtöltése, kiürítése
- különböző formák körvonalainak körbelyukasztása pálcikák segítségével
- kockákból tömbház, híd építése
- puzzle játékok
- csiptetős gyakorlatok,
- gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, csavározás, zsinórozás-tekercselés, gombolási, tépési gyakorlatok
- domináns kéz, lateralitás, szem –kéz koordináció, szegmentális kontroll, alapvető gesztusok fejlesztését célzó játékok, zenélő játékok

1.3 Testséma és lateralitás elemeinek felfedezése

Testséma és lateralitás fejlesztését célzó érzékszervi-mozgásos feladatok

- testhelyzet változtatás játéka, nagymozgásos játékok „*Testünk mozgásban*”
- a test fő részeinek felismerése és megnevezése
- a különböző testrészek (térd, könyök, csukló stb.) felismerése és megnevezése
- vizuális szintézis: testséma puzzle
- hiányzó testrészek felismerése és megnevezése (rajz, puzzle, stb.)
- gyurmázás (zöldség, gyümölcs, emberke, állatok)
- analizáló készség fejlesztése digitális tananyagok, oktató programok, fejlesztő alkalmazások által

1.4 Az alapvető perceptuális konstanciák felfedezése (szín, alak, nagyság)

Érzékszervi-mozgásos feladatok tárgyi/ képi szinten

-azonosság és különbség észlelése tárgyi/képi szinten, halmazalkotás 1-2 kritérium alapján szín, forma, nagyság „Csoportosítsd nagyság szerint!” „Színes kockák-poharak csoportosítása”, „Karikázz szín-forma szerint!”

-soralkotás nagyság szerinti sorrend „Tedd sorba!”

-építkezés kockából minta szerint, kritérium alapján (szín, forma, nagyság)

-tárgy-tárgy, tárgy-kép megfeleltetés, analízis-szintetizálás Lótó játék, párkeresés, keresd az árnyékát

- tárgy és körvonalának megfeleltetése

-forma kitöltése gyurmával, agyaggal

-érzékszervi-mozgásos játékok digitális tananyagok, oktató programok, fejlesztő alkalmazások által

1.5 Tér és idő érzékelés elemeinek felfedezése

Térérzékelés fejlődését szolgáló érzékszervi-mozgásos feladatok

-feladatok a tárgy helyzetének felismerésére: saját magához való viszonyítás (*nézőközpontú tér*), és a térbeli objektumok egymáshoz való viszonyítása (*tárgyközpontú tér*):(fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt, ott)

--feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben (fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt, ott)

-feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten „Keresd a képek helyét!” „Hova talál?” „Ragaszd a megfelelő helyre!”

-tér és időérzékelés fejlesztését célzó érzékszervi -mozgásos feladatok

- mozgásos feladatok: *Kövessd a ritmust!* „Vigyázz (piros) kész(sárga) rajt(zöld)!”

-feladatok az időhatározók megértésére: most, előbb, utóbb, utána, a végén, ma, holnap, tegnap, reggel, este, délután stb.

-- feladatok a napirend és a tevékenységek egyeztetésére „Képes órarend”

- feladatok az évszakok tulajdonságainak felismerésére „Évszakok játéka”, „A természet naptára”

-feladatok az évszaknak és nemnek (férfi-nő) megfelelő öltözet egyeztetésére

2.A megismerési és tanulási folyamat fejlesztése a pszicho individuális képességek felhasználásával

II.osztály

2.1 feladatok az értelmi fejlesztéshez szükséges, látási, hallási, tapintási és mozgásos képzetek gyakorlására

-feladatok-játékok: „Milyen tárgy tűnt el?” „Kinek a hangját hallod?” „Az ujjak játéka: esik az eső, dörög az ég, lecsap a villám, kisütött a nap”

-részekből egész alkotása pl .pálcikákból, gyufákból, mértani formákból ismert tárgyak készítése (emberi alakzat, hétköznapi tárgyak váza)

- kevés részecskéből álló egész alkotása emlékezetből, tárgyi szinten

-egyszerű tulajdonságok alapján való csoportosítás tárgyi szinten (kicsi-nagy, vékony-vastag, alacsony-magas, hideg-meleg) *Válaszd ki a tárgyat!*

- képek megfeleltetése (szín, forma stb. szerint) „Árnyékok játéka” „Lottó”, „Keresd a párját!”

- vizuális memória fejlesztése digitális tananyagok, oktató programok, fejlesztő alkalmazások által
- hallási emlékezet fejlesztő játékok: mondd utánam a versikét. „*Ismételd meg a hallott szavakat!*” „*Ha hallod a szót, hangot, tapsolj!*”
- fonémák analízise és szintézise. hangok szóban elfoglat helye
- olvasás-írás feladatok ismerd fel a betűt. gyűjts szavakat a megadott betűvel.
- másolási feladatok
- szabad vagy tematikus rajzok: „*Az én családom*”, „*Tavaszi*”
- hiányos rajzok kiegészítése
- egyszerű kolázháttérrel megvalósított kézimunkák: „*Mozaik*”, „*Színes szöveg*”
- egyszerű mozgásminták végrehajtása vezényszóra: „*Szoborjáték*”, „*Indiánszökdelés*”, „*Törpejárás*” (akaratlagos gátlás és önkontroll)
- a hangerősség és a hangszín kontrollja: suttogó és hangos beszéd váltakozása, telefonjáték
- főfogalom alá való rendezés (szókincs: színek, zölkségek, gyümölcsök, állatok, mesterségek, közlekedési eszközök stb.)
- relaxációs gyakorlatok: „*A tündér*”, „*Az erdei ösvény*”, „*Helyezkedj el kényelmesen! Hunyd be szemeidet! Légzésed nyugodt – belégzés – kilégzés – belégzés – kilégzés. Beszívjuk a levegőt, kifújjuk*”

2.2. Önellátáshoz és önálló viselkedéshez szükséges jártasságok megjelenése

- a mindennapi élet szükségleteit kielégítő helyzetjátékok, használati tárgyak bevonásával: „*A piacon*”, „*Telefonálunk*”, „*A cukrászdában*”
- önkiszolgálási készségek fejlesztését célzó játékok: „*Asztalterítés*”, „*Öltözködés*”
- feladathelyzet: „*Egy jó tett!*” „*Védjük a természetet!*” tematikájú tevékenységek
- stafétajátékok, vetélkedők: a legjobb táncos
- versenyek (rajz, tánc, ének, főzőverseny)

2.3 A tanult képességek érvényesítése az önálló viselkedésben

- a mindennapi élet szükségleteit kielégítő szerepjátékok : „*A piacon*”, „*Telefonálunk*”, „*A cukrászdában*” stb.

3.Kognitív viselkedés megjelenése a kapcsolatteremtésben és a csoportba való beilleszkedésben

II. osztály
3.1 egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció felismerése, (tárgyak- élőlények) -tárgyakkal való játék, tárgyak csoportjának összehasonlítása (sok-keves, több-kevesebb, stb.) -családtagok magasságának, életkorának összehasonlítása (nagyobb-kisebb, idősebb-fiatalabb stb.)
3.2. egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása, (tárgyak- élőlények) -egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása élőlények esetében (pl.tyúkanyó és csibéi: hány, sok-keves, több-kevesebb,stb.) -állatfigurákkal, makettekkel való játék

TARTALMAK

Tartalmi egységek	II. osztály
1. Kognitív viselkedés perceptív-motrikus szinten	Tárgyak, személyek, élőlények, élelem, ruházat, jelenségek stb. felfedezése és felismerése Testséma és lateralitás: nagymozgások, mozgásminták utánzása, testtudat, testséma lateralitás kialakulása Alapvető perceptuális konstanciák (szín, alak, nagyság), tér és időérzékelés Szem-kéz koordináció
2. Kognitív viselkedés a pszicho individuális képességek-pszichikus folyamatok szintjén	Hétköznapi tárgyak és azok funkciójának felismerése látási, hallási, tapintásos-mozgásos segítséggel vagy segítség nélkül A gondolkodás, memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztése -analízis-szintézis tárgyi és képi szinten -beillesztéses feladatok -tárgyak-képek részeinek összeillesztése -egyszerű szempontok szerinti összehasonlítás és csoportosítás tárgyi és képi szinten, -ráhelyezés, képegyeztetés -verbális, non- verbális utánzás -a tárgyakkal való manipulálás beszéddel való kísérése -főfogalom alá való rendelés (témák: színek, állatok, gyümölcsök, zöltségek, ruházat, mesterségek, közlekedési eszközök, tisztálkodási eszközök stb.) -egyszerű képek szóbeli leírása -egyszerű, konkrét feladatok végrehajtása -információk összekapcsolása új tartalmak, cselekvések érdekében -tárgyak megfelelő használata a személyes szükségletek kielégítéséhez

	- a különböző ingerekre való reakciókészség fejlesztése - egyszerű, konkrét utasítások végrehajtása -önellátási készségek fejlesztését szolgáló cselekvések gyakoroltatása (higiénia, étkezés, alvás stb.) -a mindennapi élet tevékenységei- napirend (felkelés, reggeli, iskolai tevékenység, ebéd stb.) -a közvetlen környezet tárgyaival való konkrét cselekvés
3. Kognitív viselkedés a szociális integráció szintjén	Egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása (számlálás, megfeleltetés, összehasonlítás) -mennyiségi relációk meghatározása, (tárgyak) -mennyiségi relációk meghatározása, (családtagok) -mennyiségi reláció meghatározása, (előlények) -mennyiségi reláció meghatározása, (állatfigurák/meseszereplők)

III. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1.A közvetlen környezet megismerése a szenzomotoros képességek által

III. osztály
1.1A közvetlen környezet tárgyainak ismerete: - hasonló tárgyak kiválasztása tárgyak sokaságából - hasonló –nem hasonló tárgyak csoportosítása -egyszerű tulajdonságok alapján történő csoportosítás (kicsi-nagy, könnyű-nehez, hideg-meleg, vékony-vastag, kemény-puha) -a tárgy anyaga szerint való csoportosítás (fából, papírból, műanyagból, üvegből, gumiból, bőrből, fémből, gyapjúból készült tárgyak) -tárgyak tapintás által való kiválasztása (három, nem átlátszó zsákban egy tulajdonságban különböző tárgyak kitapintása, kicsi-nagy, kemény-puha, vékony-vastag, sima-durva kritériumok alapján) - a négy alapíz (édes, sós, keserű, savanyú) megnevezése - különböző hangszerek megnevezése és felismerése (dob, furulya, trombita, zongora, csörgők, harangocskák stb.) -zenehallgatás, filmnézés

Tárgyak tulajdonságainak felfedezése manipulálás által

Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok

- telefon, tablett manipulálása
- különböző tárgyakra, anyagokra, ujjakkal, tenyérrel való festés
- gyurma, agyag, kinetikus homok gyúrása, formázás
- üvegek folyadékkal való megtöltése, kiürítése
- különböző formák körvonalainak körbelyukasztása pálcikák segítségével
- kockákból tömbház, híd építése
- gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, csavározás, zsinórozás-tekerceselés gombolási, tépési gyakorlatok
- különböző anyagú és térbeli elhelyezésű (vízszintes, függőleges) sablon körvonalának ujjal-ceruzával való körülrajzolása, színezés, rajzolás, varrás utánzása
- játékok labdákkal, körökkel, teke bábukkal, színes tekegolyókkal
- domináns kéz, lateralitás, szem –kéz koordináció, szegmentális kontroll, alapvető gesztusok fejlesztését célzó játékok

1.3 Testséma és lateralitás elemeinek felfedezése

Testséma és lateralitás fejlesztését célzó érzékszervi-mozgásos feladatok

- testhelyzet változtatás játécai, nagymozgásos játékok „*Testünk mozgásban*”, „*Szoborjáték*”
- légzés akaratlagos kontrollja
- a test fő részeinek felismerése és megnevezése, a kisebb testrészek (térd, könyök, csukló stb.) felismerése és megnevezése
- testséma puzzle (vizuális szintézis)
- hiányzó testrészek felismerése és megnevezése (rajz, puzzle, stb.)
- gyurmázás (zöldség, gyümölcs, emberke, állatok)

1.4 Az alapvető perceptuális konstanciák felfedezése (szín, alak, nagyság)

Érzékszervi-mozgásos feladatok tárgyi/ képi szinten

- azonosság és különbség észlelése tárgyi/képi szinten, halmazalkotás 1-2 kritérium alapján szín, forma, nagyság „*Csoportosítsd nagyság szerint!*” „*Színes kockák-poharak csoportosítása*”, „*Karikázz szín-forma szerint!*”
- építkezés kockából minta szerint, kritérium alapján (szín, forma, nagyság)
- tárgy-tárgy, tárgy-kép megfeleltetés, (analízis-szintézis) „*Lottó játék*”, „*Párkeresés*”, „*Keresd az árnyékát!*”
- tárgy és körvonalának megfeleltetése
- forma kitöltése gyurmával, agyaggal
- szórakoztató jellegű grafikus tevékenységek

1.5 Tér és idő érzékelés elemeinek felfedezése

Térérzékelés fejlődését szolgáló érzékszervi-mozgásos feladatok

- mozgásos feladatok: „*Kövessd a ritmust!*” „*Vigyázz(piros) kész(sárga) rajt(zöld)!*”
- feladatok az időhatározók megértésére: most, előbb, utóbb, utána, a végén, ma, holnap, tegnap, reggel, este, délben stb.
- a hét napjainak memorizálása, versikék, énekek által
- feladatok a napirend és a tevékenységek egyeztetésére „*Képes órarend*”
- feladatok az évszakok tulajdonságainak felismerésére „*Évszakok játéka*”, „*A természet naptára*”

- feladatok az évszaknak és nemnek (férfi-nő) megfelelő öltözet egyeztetésére
- rövid történet eseményképeit időrendi sorrendbe helyezni (események sorrendje)

2.A megismerési és tanulási folyamat fejlesztése a pszicho individuális képességek felhasználásával

III.osztály

2.1Feladatok az értelmi fejlesztéshez szükséges, látási, hallási, tapintási és mozgásos képzetek gyakorlására

- feladatok a látási, hallási, tapintási és mozgásos képzetek fejlesztésére
- feladatok-játékok: „*Milyen tárgy tűnt el?*” „*Kinek a hangját hallod?*” „*Az ujjak játéka: esik az eső, dörög az ég, lecsap a villám, kisütött a nap*”
- feladatok a gondolkodás, memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztésére
- analízis-szintézis tárgyi/ képi szinten
- beillesztéses játékok
- a-részekből egész alkotása tárgyi szinten, lego játékok
- részekből egész alkotása képi szinten pl.pálcikákból, gyufákból, mértani formákból ismert tárgyak készítése (emberi alakzat, hétköznapi tárgyak váza)
- puzzle részekből egész alkotása képi szinten, emlékeztetőből.
- összehasonlítás és rendezés-csoportosítás
- egyszerű tulajdonságok alapján való csoportosítás tárgyi/képi szinten (kicsi-nagy, vékony-vastag, alacsony-magas, hideg-meleg) „*Válaszd ki a tárgyat!*”
- egyszerű gesztusokkal kísért utasítás megértése
- az artikulációs bázis ügyességét és összerendezettségét szolgáló feladatok (hangutánzó szavak, verbalizálás a tárgyakkal való manipulálás során)
- főfogalom alá való rendezés (szókincs: színek, zöldségek, gyümölcsök, állatok, mesterségek, közlekedési eszközök stb.)
- mondatkiegészítés feladatai (vizuális segítséggel, vagy segítség nélkül), mondataalkotás összekeveredett szavakból
- tematikus párbeszéd, segédkérdésekkel „Ki?”, „Mi?”, „Hova?” „Mivel?” (tárgyi/képi segítséggel)
- szerepjátékok „*Doktoros. Tanítós, Elárusítós*”
- szókincsfejlesztés (rokon és ellentétes értelmű szavak)
- mesélés (képi \verbális segítséggel vagy nélkül)
- egyszerű képek szóbeli leírása
- hangok szóban elfoglalt helyének tudatosítása, hang analízis-szintézis feladatai
- olvasás-írás feladatok „*Ismerd fel a betűt!*” „*Gyűjts szavakat a megadott betűvel!*”
- másolási feladatok
- képzelet fejlesztését célzó feladatok
- összerakós, építkező játékok, tárgyi szinten kockák segítségével sínek, házak, hidak építése stb.
- relaxációs gyakorlatok: „*A tündér*”, „*Az erdei ösvény*”, „*Helyezkedj el kényelmesen! Hunyd be szemeidet! Légzésed nyugodt – belégzés – kilégzés – belégzés – kilégzés. Beszívjuk a levegőt, kifújjuk*”

2.2. Önellátáshoz és önálló viselkedéshez szükséges jártasságok megjelenése

- a mindennapi élet szükségleteit kielégítő helyzetjátékok, használati tárgyak bevonásával: „A

piacon”, „Telefonálunk”, „A cukrászdában”

- stafétajátékok, vetélkedők: a legjobb táncos
- versenyek (rajz, tánc, ének, főzőverseny)

2.3 A tanult képességek érvényesítése az önálló viselkedésben

- a mindennapi élet szükségleteit kielégítő szerepjátékok : „*A piacon*,” „*Telefonálunk*”, „*A cukrászdába*”, stb.
- önkiszolgálási készségek fejlesztését célzó játékok: „*Asztalterítés*”, „*Öltözködés*”
- feladathelyzet: „*Egy jó tett*”, „*Védjük a természetet!*” tematikájú tevékenységek

3.Kognitív viselkedés megjelenése a kapcsolatteremtésben és a csoportba való beilleszkedésben

III. osztály

3.1 egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció felismerése, (tárgyak- élőlények)

- tárgyakkal való játék, tárgyak csoportjának összehasonlítása (sok-kevés, több-kevesebb, stb.)
- családtagok magasságának, életkorának összehasonlítása (nagyobb-kisebb, idősebb-fiatalabb stb.)
- egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása élőlények esetében (pl.tyúkanyó és csibéi: hány, sok-kevés, több-kevesebb,stb.)
- állatfigurákkal, makettekkel való játék

3.2. egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása, (szimbólumok-mértékegységek)

- a hosszúság jellemzőinek megfelelő használata: rövid-hosszú, hosszabb-rövidebb, a leghosszabb-legrövidebb, ugyanolyan hosszú, válaszd ki a leghosszabb cérnát
- folyékony és szilárd tárgyak mérése, alkalmi (pohár, ceruza, köté), illetve szabványos (mérőszalag, 1litres üveg,1kg-os súly) mérőeszközök segítségével
- a tömeg jellemzőinek megfelelő használata: könnyű-nehéz, könnyebb-nehezebb, ugyanolyan nehéz, „*A malomba...*”, „*Melyik zsák nehezebb?*”

TARTALMAK

Tartalmi egységek	III. osztály
1. Kognitív viselkedés perceptív-motrikus szinten	Tárgyak, személyek, élőlények, élelem, ruházat, jelenségek stb. felfedezése és felismerése Testséma és lateralitás: nagymozgások, mozgásminták utánzása, testtudat, testséma lateralitás kialakulása Alapvető perceptuális konstanciák (szín, alak, nagyság), tér és időérzékelés Szem-kéz koordináció

2. Kognitív viselkedés a pszicho individuális készségek-pszichikus folyamatok szintjén	Hétköznapi tárgyak és azok funkciójának felismerése látási, hallási, tapintásos-mozgásos segítséggel vagy segítség nélkül tárgyak kritérium szerinti felismerése, megnevezése A gondolkodás, memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztése -analízis-szintézis tárgyi és képi szinten -beillesztéssel feladatok -tárgyak-képek-figurák részeinek összeillesztése -egyszerű szempontok szerinti összehasonlítás és csoportosítás tárgyi és képi szinten, -ráhelyezés, képegyeztesítés -verbális, non- verbális utánzás -a tárgyakkal való manipulálás beszéddel való kísérése -főfogalom alá való rendelés (témák: színek, állatok, gyümölcsök, zöltségek, ruházat, mesterségek, közlekedési eszközök, tisztálkodási eszközök stb.) -egyszerű képek szóbeli leírása, mesélés képek alapján -egyszerű, konkrét feladatok végrehajtása -információk összekapcsolása új tartalmak, cselekvések érdekében -tárgyak megfelelő használata a személyes szükségletek kielégítéséhez - a különböző ingerekre való reakciókészség fejlesztése - egyszerű, konkrét utasítások végrehajtása -önellátási készségek fejlesztését szolgáló cselekvések gyakoroltatása (higiénia, étkezés, alvás stb.) -a mindennapi élet tevékenységei- napirend (felkelés. reggeli, iskolai tevékenység, ebéd stb.) -a közvetlen környezet tárgyaival való konkrét cselekvés
3. Kognitív viselkedés a szociális integráció szintjén	Egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása (számlálás, megfeleltetés, összehasonlítás)

	-mennyiségi relációk meghatározása, (tárgyak) -mennyiségi relációk meghatározása, (családtagok) -mennyiségi reláció meghatározása, (előlények) -szimbólumok, megfeleltetés -mértékegységek megfelelő használata
--	---

IV. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1.A közvetlen környezet megismerése a szenzomotoros képességek által

IV. osztály
1.1A közvetlen környezet tárgyainak ismerete: Poliszenzoriális (többféle érzékszervet aktivizáló: látási, hallási, szaglási, ízlelési, tapintásos-mozgásos) játékok és feladatok -konkrét tevékenység az élő és tárgyi környezettel: Az észlelés fejlesztése a különböző érzékszervek összekapcsolása által Sztereognosztikus feladatok (tapintásos, mozgásos és vizuális játékok) -egyszerű csoportosítási feladatok, például „<i>Válogasd külön a ceruzákat és a radiókat, a teniszlabdákat és a kockákat!</i>” - hasonló tárgyak kiválasztása tárgyak sokaságából - hasonló –nem hasonló tárgyak csoportosítása - egyszerű tulajdonságok alapján történő csoportosítás (kicsi-nagy, könnyű-nehez, hideg-meleg, vékony-vastag, kemény-puha) -ízlelési –szaglási játékok - alapélelmiszerek, gyümölcsök, zöldségek felismerése ízlelés útján - a négy alapíz (édes, sós, keserű, savanyú) megnevezése - látási-hallási játékok - fújó gyakorlatok, hangejtési gyakorlatok hangszerek segítségével - különböző hangszerek megnevezése és felismerése (dob, furulya, trombita, zongora, csörgők, harangocskák stb.)
1.2Tárgyak tulajdonságainak felfedezése manipulálás által Szem-kéz koordináció fejlesztését célzó játékok - különböző színű és formájú tárgyak manipulálása - telefon, tablett manipulálása - különböző tárgyakra, anyagokra, ujjakkal, tenyérrel való festés - gyurma, agyag, kinetikus homok gyúrása, formázás - üvegek folyadékkal való megtöltése, kiürítése

- különböző formák körvonalainak körbelyukasztása pálcikák segítségével
- kockákból tömbház, híd építése
- puzzle játékok
- csiptetős játékok
- gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, csavarozás, zsinórozás-tekerceselés gombolási, tépési gyakorlatok
- szórakoztató jellegű grafikus feladatok: különböző anyagú és térbeli elhelyezésű (vízszintes, függőleges) sablon körvonalának ujjal-ceruzával való körülrajzolása, színezés, rajzolás,

1.3 Testséma és lateralitás elemeinek felfedezése

Testséma és lateralitás fejlesztését célzó érzékszervi-mozgásos feladatok

- testhelyzet változtatás játécai, nagymozgásos játékok „*Testünk mozgásban*”, „*Szoborjáték*”
- légzés akaratlagos kontrollja
- a test fő részeinek felismerése és megnevezése, a kisebb testrészek (térd, könyök, csukló stb.) felismerése és megnevezése
- testséma puzzle (vizuális szintézis)
- hiányzó testrészek felismerése és megnevezése (rajz, puzzle,stb.)
- gyurmázás (zöldség, gyümölcs, emberke, állatok)
- szintézáló készség fejlesztését célzó játékok digitális tananyagok, oktató programok, fejlesztő alkalmazások

1.4 Az alapvető perceptuális konstanciák felfedezése (szín, alak, nagyság)

Érzékszervi-mozgásos feladatok tárgyi/ képi szinten

- felismerés és diszkrimináció tárgyi/képi szinten, 1-2 kritérium alapján szín, alak, nagyság „*Csoportosítsd nagyság szerint!*” *Színes kockák-poharak*” *Karikázz szín-forma szerint!*”
- soralkotás nagyság szerint tedd a poharakat-törpéket sorba
 - építkezés kockából minta szerint, kritérium alapján (szín, forma, nagyság)
- tárgy-tárgy, tárgy-kép megfeleltetés, (analízis-szintézis) „*LOTTO játék*”, „*Párkeresés*”, „*Keresd az árnyékát!*”
- tárgy és körvonalának megfeleltetése forma kitöltése gyurmával, agyaggal
- változatós grafikus tevékenységek
- érzékszervi-mozgásos játékok, digitális tananyagok, oktató programok, fejlesztő alkalmazások által

1.5 Tér és idő érzékelés elemeinek felfedezése

Térérzékelés fejlődését szolgáló érzékszervi-mozgásos feladatok

- feladatok a tárgy helyzetének felismerésére: saját magához való viszonyítás (*nézőközpontú tér*), és a térbeli objektumok egymáshoz való viszonyítása (*tárgyközpontú tér*):(fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt,ott)
 - feladatok a tárgy elhelyezésére a közvetlen környezetben (fent, lent, alatt, fölött, mellett, közel, távol, itt, ott)
 - feladatok a térbeli helyzet felismerésére és megnevezésére képi szinten
- Időérzékelés fejlődését szolgáló perceptív-motrikus feladatok
- feladatok az időhatározók megértésére: most, előbb, utóbb, utána, a végén, ma, holnap, tegnap, reggel, este, délben stb.

- feladatok a napirend és a tevékenységek egyeztetésére „*Képes órarend*”
- feladatok az évszakok tulajdonságainak felismerésére „*Évszakok játéka*”, „*A természet naptára*”
- feladatok az évszaknak megfelelő öltözet egyeztetésére

2.A megismerési és tanulási folyamat fejlesztése a pszicho individuális képességek felhasználásával

IV.osztály

2.1 Feladatok az értelmi fejlesztéshez szükséges, látási, hallási, tapintási és mozgásos képzetek gyakorlására

Feladatok a látási, hallási, tapintási és mozgásos képzetek fejlesztésére

-feladatok-játékok: „*Milyen tárgy tűnt el?*” „*Kinek a hangját hallod?*” „*Az ujjak játéka: esik az eső, dörög az ég, lecsap a villám, kisütött a nap*”

Feladatok a gondolkodás, memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztésére

- analízis-szintézis tárgyi /képi szinten

-részekből egész alkotása képi szinten pl.pálcikákból, gyufákból, mértani formákból ismert tárgyak készítése (emberi alakzat, hétköznapi tárgyak váza)

-puzzle részekből egész alkotása képi szinten, emlékeztetőből.

-összehasonlítás és rendezés-csoportosítás

--pótlás és elvétel által a halmaz elemeinek mennyiségi megváltoztatása: „*Nagyobbítsd!*” „*Kissebbsítsd!*”, „*Pótold!*”, „*Vegyél el belőle!*”

- képek megfeleltetése (szín, forma, tárgy szerint) „*Árnyékok játéka*”, „*Lottó,*” „*Keresd a párját!*”

- különbségek felismerése tárgyi\ képi szinten. „*Miben különbözik?*”

-adott 1-2 kritérium szerint (szín, forma, nagyság) tárgyak/ jelenségek csoportosítása rendszerezése

-absztrakció (elvonatkoztatás) és általánosítás

- lényeges tulajdonság alapján azonos csoportba való sorolás, halmazalkotás

-asszociációs –megfeleltetési feladatok, két dolog közötti kapcsolat felismerése –„*Állatcsalád*”, „*Gyümölcscsaláda*”, „*Ki ,hol lakik?*”, „*Mivel táplálkozik?(anya-kölyke, pohár-tányér, virág-váza)*”

-feladatok mértani formákkal „*Geomag*”, „*Tangram egyszerű formája*”

-0-5 számkörben való műveletvégzés tárgyi és képi szinten, segítséggel vagy segítség nélkül

- auditív és vizuális memória

-két tárgy-kép bevézését egyik eltávolítása követi, kérdés: „*Mi hiányzik?*”

-„*Keresd a párját a tárgyaknak, képeknek!*” tükörkép feladatok

-vizuális memória fejlesztését szolgáló software, applikációk

-auditív memória fejlesztését szolgáló versikék, egyszerű mondókák

-grafikus elemek, geometriai formák, természeti jelenségek felismerése és rajzolása segítséggel (kör, nap, eső, villám)

-figyelem

-nonverbális utánzásos feladatok „*Csináld utánam!*”, „*Kövesd az útvonalat!*”

-beillesztéses pontossági feladatok

-vizuális figyelem fejlesztése: „*Alkoss hasonlót!*”(modellkövetés)

2.2. Önellátáshoz és önálló viselkedéshez szükséges jártasságok megjelenése

- a mindennapi élet szükségleteit kielégítő helyzetjátékok, használati tárgyak bevonásával: „A piacon,” „Telefonálunk”, „A cukrászdában”
- önkiszolgálási készségek fejlesztését célzó játékok: „Asztalterítés”, „Öltözködés”
- feladathelyzet: „Egy jó tett”, „Védjük a természetet!” tematikájú tevékenységek
- stafétajátékok, vetélkedők: a legjobb táncos
- versenyek (rajz, tánc, ének, főzőverseny)

2.3 A tanult képességek érvényesítése az önálló viselkedésben

- a mindennapi élet szükségleteit kielégítő szerepjátékok : „A piacon”, „Telefonálunk”, „A cukrászdában”, stb.

3.Kognitív viselkedés megjelenése a kapcsolatteremtésben és a csoportba való beilleszkedésben

IV. osztály

3.1 egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció felismerése, (tárgyak- élőlények)

- tárgyakkal való játék, tárgyak csoportjának összehasonlítása (sok-kevés, több-kevesebb, stb.)
- családtagok magasságának, életkorának összehasonlítása (nagyobb-kisebb, idősebb-fiatalabb stb.)
- egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása állatfigurák, játékok esetében

3.2. egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása, (szimbólumok-mértékegységek)

- a hosszúság jellemzőinek megfelelő használata: rövid-hosszú, hosszabb-rövidebb, a leghosszabb-legrövidebb, ugyanolyan hosszú, válaszd ki a leghosszabb cénát
- folyékony és szilárd tárgyak mérése, alkalmi (pohár, ceruza, kötél), illetve szabványos (mérőszalag, mérőléc, 1litres üveg, 1kg-os súly, 500 gramm,) mérőeszközök segítségével

TARTALMAK

Tartalmi egységek	IV. osztály
1. Kognitív viselkedés perceptív-motrikus szinten	Tárgyak, személyek, élőlények, élelem, ruházat, jelenségek stb. felfedezése és felismerése Testséma és lateralitás: nagymozgások, mozgásminták utánzása, testtudat, testséma lateralitás kialakulása Alapvető perceptuális konstanciák (szín, alak, nagyság), tér és időérzékelés Szem-kéz koordináció
2. Kognitív viselkedés a pszicho individuális	Hétköznapi tárgyak és azok funkciójának felismerése látási, hallási, tapintásos-mozgásos segítséggel vagy segítség nélkül

készségek-pszichikus folyamatok szintjén	-tárgyak kritérium szerinti felismerése ,megnevezése - A gondolkodás, memória, képzelet, figyelem, beszéd és akarat fejlesztése -analízis-szintézis tárgyi és képi szinten -beillesztéssel feladatok -tárgyak-képek-figurák részeinek összeillesztése -egyszerű szempontok szerinti összehasonlítás és csoportosítás tárgyi és képi szinten, -ráhelyezés, képegyeztesítés -verbális, non- verbális utánzás -a tárgyakkal való manipulálás beszéddel való kísérése -főfogalom alá való rendelés (témák: színek, állatok, gyümölcsök, zöltségek, ruházat, mesterségek, közlekedési eszközök, tisztálkodási eszközök stb.) -egyszerű képek szóbeli leírása, mesélés képek alapján -egyszerű, konkrét feladatok végrehajtása -információk összekapcsolása új tartalmak, cselekvések érdekében -tárgyak megfelelő használata a személyes szükségletek kielégítéséhez - a különböző ingerekre való reakciókészség fejlesztése - egyszerű, konkrét utasítások végrehajtása -önellátási készségek fejlesztését szolgáló cselekvések gyakoroltatása (higiénia, étkezés , alvás stb.) -a mindennapi élet tevékenységei- napirend (felkelés. reggeli, iskolai tevékenység, ebéd stb.) -a közvetlen környezet tárgyaival való konkrét cselekvés
3. Kognitív viselkedés a szociális integráció szintjén	Egyszerű, különbözőséget kifejező mennyiségi reláció megállapítása (számlálás, megfeleltetés, összehasonlítás) -mennyiségi relációk meghatározása, (tárgyak)

	-mennyiségi relációk meghatározása, (családtagok) -mennyiségi reláció meghatározása, (élőlények, meseszereplők) -szimbólumok, megfeleltetés -mértékegységek megfelelő használata
--	---

Módszertani ajánlás

Az intellektuális képességgal élő tanulók esetében az értelmi fejlődés, a különböző megismerési, tanulási folyamatok alakulása sajátos jelleggel bír az átlaghoz tartozó társaikéhoz viszonyítva, ezáltal, sajátos jelleget kölcsönözve a kognitív fejlesztést célzó terápiás tevékenységeknek is.

A megismerési folyamatok szerveződése a fent említett tanulók esetében, a megismerés alapvető eszközeinek (írás, olvasás, számolás), valamint az intellektuális tevékenységek alapját képező alapvető technikák elsajátítását jelenti. Az értelmi fejlesztés terápiás tevékenységei kifejezetten játékos jellegűek. A játék a leghatásosabb tanulási forma, amely által az értelmi képességek fejleszthetők.

A nevelő tanár olyan módszereket és eljárásokat kell, alkalmazzon, amelyek elősegítik a gondolkodás folyamatának rugalmasságát. Ezek a módszerek és eljárások aktivizálják a tanuló megismerési képességeinek potenciálját, és érvényre juttatják az oktatás irányelveit, amely irányvonalat mutat a nemzeti és egyetemes kulturális értékek felé, a körülvevő természeti és kulturális környezet felé, valamint a tanulók általi, azon értékek elsajátítására teszi a hangsúlyt,

amelyek a szociális normák, kívánatos interperszonális kapcsolatok és szociális viselkedés alapjául szolgálnak.

A kogníció, szorosabb értelemben a gondolkodás folyamatát jelenti, olyan mentális folyamatok alkotják, mint: érzékelés-észlelés, képzetek alkotása, memória, nyelv, gondolkodás és érvelés, problémamegoldás. Az alapvető célok egyike a mindennapi élethelyzetben való megfelelő jártasság kialakítása, valamint általános ismeretek és információk elsajátítása.

A kognitív fejlesztést megalósító terápiás tevékenységek alkalmával azokat a képességeket fejlesztjük és rögzítjük különböző kontextusban (Én és a családom..., A piacon..., Az üzletben... feladathelyzetekben), amelyek a gyógypedagógus tanár délelőtti oktató-nevelői tevékenységének tárgyát képezték. Fontos a tevékenységek tematikus tervezése. Például egymást követhetik *A színházban...* és *A cirkuszban ...* tanítási-tanulási egységek. Az említett tanítási-tanulási egységek tevékenységeinek részei részben megegyeznek, pl. a jegy megvásárlása, a megfelelő tömegközlekedési eszköz kiválasztása, ezáltal az elsajátított ismeretek átvihetők egyik tevékenységről a másira elősegítve azok rögzülését. A tevékenységek közti különbségek kiemelése (az előadás jellege, megfelelő ruházat, tetszésnyilvánítás az előadás végén) ugyancsak az ismeretek elmélyítését és rögzítését szolgálják.

Az ismeretek, képességek, készségek megfelelő bevéődésének feltétele a sok gyakorlást és rögzítést szolgáló feladathelyzet. Új ismeret rögzítését vagy készség kialakítását csak az előbbiek jó bevéődése után ajánlott tervezni. Bizonyos időközönként ajánlott az ún. *integrált tevékenységek* beiktatása, amelyek célja az elsajátított ismeretek, készségek egy komplexebb szintre való emelése. Például a *Vásárlás* tematikájú tanítási-tanulási egység alkalmával a tanulók képesek lesznek a különböző udvariassági formulákat, gesztusokat megfelelően használni, bizonyos termékeket körülírni, azokról reklámot készíteni, bevásárlási listát elolvasni-készíteni, pénzt megfelelően használni. Célunk azon készségek fejlesztése, amelyek olyan viselkedést eredményeznek, ami a sikeres beilleszkedést szolgálja. A terápiás tevékenységek célja az alapkompenciákból származó sajátos kompetenciák fejlesztése.

A szenzoros fejlesztés, érzékszervi benyomások jelentéssé, tárggyá való szerveződése, a képzetek kifejlődése által (a valóság tárgyainak, jelenségeinek érzékszervileg, gondolatilag általánosított, szemléletes képeinek emlékképekként való felidézése akkor is, ha a felidézéskor nem hatnak érzékszerveinkre) a terápiás tevékenységek célja a megismerés folyamatát a

perceptív, cselekvéses megtapasztalás szintjéről a fogalomalkotó, logikus gondolkodás szintjére emelni. Ajánlatos hangsúlyt fektetni a tevékenységek érzelmi fejlődést befolyásoló jellegére.

A továbbiakban az eredményes fejlesztés érdekében, tantárgyakként összegzett megvalósítási ötleteket tárunk a nevelő tanár elé, bízva azok kreatív módon való használatában.

Matematika

Az oktatás tartalmai a mindennapi élethelyzetekből kell származzanak. Például a tanuló tudjon mennyiségeket összehasonlítani alkalmi és szabvány mértékegységek és mérőeszközök segítségével, a pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzérméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségeket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni, az időt beosztani, napirendet készíteni. Fontos feladat, hogy a tanulók a mindennapi tevékenységekben tudjanak összehasonlítani, csoportosítani, összeadni, kivonni. A mennyiség és számmal való manipulálás, valamint az alapműveletek összefüggéseinek és algoritmusainak fokozatos megértése és elsajátítása által a matematikai készségeket fejlesztjük. Olyan oktatási módszerek és eljárások használata ajánlott, amelyek segítik a vizuális ingerek rendezését és a tapintásos-mozgásos képességek fejlődését. A tevékenységeket a tanuló (osztályközösség) fejlettségi szintjéhez és életkori sajátosságaihoz adaptáljuk, figyelem előtt tartva a beszédprodukció-beszédértés fejlettségi szintjét.

Környezetismeret

Nagyon fontos az intellektuális képességzavarral élő tanulók esetében a természeti környezetével való harmonikus együttélés, a növény és állatvilág ismerete, azok életciklusai, termesztési, tenyésztési feltételeinek ismerete. Az állat és növényvilág gazdagsága, annak kutatási lehetőségei segítik az értelmi fogyatékos tanulót a környező világ megismerésében. A fellelhető hasonlóságok és különbségek felismerése, azok csoportosítása és rendszerezése által a gondolkodási műveleteket fejlesztjük. Elengedhetetlenül fontos a növény és állatvilághoz fűződő megfelelő érzelmi kapcsolat kialakítása, az élet tiszteletének elsajátítása. Az osztályteremben (élő sarok, akvárium) vagy az iskolaudvaron található növények vagy kisebb termetű állatok ápolása, gondozása is ezt a célt szolgálják.

A megismerés legalapvetőbb szintje az érzékek által való megtapasztalás. Az érzékelés által a tanulók képesek lesznek az anyagok-tárgyak megnevezésére, tulajdonságainak

megfogalmazására, a hasonlóságok, különbözőségek megállapítására. Olyan feladathelyzetek elé állítjuk a tanulót, amelyben kísérletezhet az anyagok alak-, halmazállapot változását (víz megfagyása, csokoládé olvadása, cukor oldódása folyadékban), valamint a változások visszafordítható, illetve visszafordíthatatlan jellegét illetően.

Egészséges életmódra való nevelés

Célkitűzések: a testrészek megismerése, az alapvető szervek és azok funkcióinak ismerete, a testápolás és higiéniai szabályok elsajátítása, a betegségek megelőzése.

Ajánlott tematika:

1. Az emberi test
2. A család
3. Az iskola
4. A város- a helység
5. A hazám
6. Közlekedési szabályok
7. Higiéniai szabályok
8. Viselkedés szabályok
9. Mesterségek-szerszámok
10. Ünnepi alkalmaink
11. Kirándulások –előadások
12. Formanyomtatványok
13. Mesék – versek

Az értékelés az oktatás rendszerének fontos alkotóeleme. Az értékelés módszerei közül ajánlatos a modern értékelési módszerek és eljárások használata (a viselkedés folyamatos és rendszerezett megfigyelése, egyéni fejlődés által meghatározott, differenciált követelményrendszerhez való viszonyítás). Az értékelés folyamatában a kiindulópontot a sajátos kompetenciák képezik. Kerülni kell a tanulók egymáshoz való hasonlítását, viszonyítását. A tevékenységek tervezésénél hangsúlyt fektetünk azok élet

közeli és életkori sajátosságoknak megfelelő jellegére, a tanuló képességeinek aktivizálására, valamint értékek és attitűdök kialakítására. Az értékelés ugyanakkor pontos visszajelzést ad az alkalmazott módszerek és eljárások eredményességéről, lehetőséget nyújtva azok módosítására az egyéni és életkori sajátosságok függvényében.

Az értékelés folyamatában a non formális és informális tanulási helyzetekben elsajátított tapasztalatok és kompetenciák is érvényre jutnak. A tanulók által elért eredményeket lejegyezzük, majd közöljük és elemezzük a szülőkkel-törvényes képviselőkkel. A tanuló fejlődésének folyamatos megfigyelése, motiválása és pozitív megerősítése az oktató-nevelő-értékelő folyamat meghatározó eleme.

Irodalomjegyzék:

- Albu, C., (2006), *Psihomotricitate*, Ed. Institutul European;
- Gherguț, Al., (2013), *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Ed. Polirom, Iași;
- ***Asociația RENINCO România, (2002), *Curriculum pentru copii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*;
- ***Asociația RENINCO România, (1998), *Educația integrată a copiilor cu handicap*;
- ***Asociația RENINCO România, (2000), *Ghid de predare-învățare pentru copiii cu CES*;
- Ausubel, P.D., (1986), *Învățarea în școală*, E.D.P. București;
- Barbu, P., (2012), *Copilul și motricitatea*, Ed. Nomina;
- Beniuc, M, Chircev A., (1980), *Probleme fundamentale ale psihopedagogiei*, Ed. ASSP;
- Crețu E., (1999), *Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar*, Ed. Aramis București;
- Păunescu C., Mușu I., (1990), *Recuperarea medico-pedagogică a copilului handicapat mintal*, Ed. Medicală, București;
- Mușu I. , (1997), *Terapia educațională integrată*, Ed. PROHUMANITATE.

Munkacsoport:

Liana Maria MITRAN, koordonátor, Tanügyminisztérium

Vasilica COMIȘEL, koordonátor, Prahova Megyei Tanfelügyelőség

Név	Intézmény
-----	-----------

Botezatu Măndița	Inkluzív Oktatási Központ, Filipeștii de Tîrg község
Petre Mihaela	Inkluzív Oktatási Központ, Filipeștii de Tîrg község
Gociu Claudia	Inkluzív Oktatási Központ, Ploiești

Fordítás

Név	Intézmény
Balla Emőke	1-es Számú Inkluzív Oktatási Központ - Marosvásárhely